

ISSN 2091-5187

СЕРВИС

ИЛМИЙ-АМАЛИЙ
ЖУРНАЛ

№4/1

2024

СЕРВИС

ИЛМИЙ-АМАЛИЙ ЖУРНАЛ 2024 йил, 4/1-сони

Муассис: Самарқанд иқтисодиёт ва сервис ин ститутути

Ўзбекистон Матбуот ва ахборот агентлиги томонидан 2008 йил 31 декабрда
0561-рақам билан рўйхатга олинган.

ЎзР ОАК Риёсатининг 19.03.2017 й., 239/5-сонли қарори билан эътироф этилган

**Тахририят ижодий
жамоаси:**

Бош муҳаррир:

и.ф.д., проф. М.Э.Пўлатов

Бош муҳаррир

ўринбосари:

и.ф.н., проф. Д.Х.Асланова

Масъул котиб:

и.ф.д., проф. М.Қ.Пардаев

Муҳаррирлар:

и.ф.д., доцент Ф.А.Сафаров

PhD, доцент И.М.Пардаева

А.Х.Мингбоев

Техник муҳаррир:

и.ф.н., проф. А.Н.Холиқулов

Корректор:

PhD, доц. С.А.Бабаназарова

Саҳифаловчи:

PhD Х.Н.Очилова

1 йилда 4 маротаба

чоп этилади.

Ўзбекистон худудида

тарқатилади.

Тахририят манзили:

140100, Самарқанд шаҳар,

Амир Темур кўчаси, 9-уй,

тел.: +998(66)233-28-38,

+998(97)913-74-40

факс: +998(366)231-12-53

эл.почта:

samisiservis@mail.ru

Тахририят кенгаши раиси:

М.Э.Пўлатов – Самарқанд иқтисодиёт ва сервис
институту ректори, и.ф.д., профессор

Тахририят кенгаши раиси ўринбосари:

Д.Х.Асланова – СамИСИ илмий ишлар ва
инновациялар бўйича проректори, и.ф.н., профессор

Тахрир кенгаши аъзолари:

Б.А.Бегалов – Ўзбекистон Республикаси Президенти
хузуридаги Статистика агентлиги директори, и.ф.д.,
профессор

М.Қ.Пардаев – СамИСИ профессори, и.ф.д.

Б.К.Ғоибназаров – и.ф.д., профессор.

М.М.Мухаммедов – СамИСИ профессори, и.ф.д.

Д.Р.Зайналов – СамИСИ профессори, и.ф.д.

О.М.Муртазаев – ТДИУ СФ директори, и.ф.д., проф.

М.Р.Болтабаев – ТДИУ профессори, и.ф.д.

Р.Х.Эргашев – ҚарМИИ профессори, и.ф.д.

И.С.Тўхлиев – СамИСИ профессори, и.ф.д.

К.Б.Уразов – СамИСИ профессори, и.ф.д.

Қ.Ж.Мирзаев – СамИСИ профессори, и.ф.д.

Б.И.Исроилов – ТДИУ профессори, и.ф.д.

Г.М.Шодиева – СамИСИ профессори, и.ф.д.

Б.Абдукаримов – СамИСИ профессори, и.ф.н.

Р.Қобилов – Самарқанд вилояти ҳокими ўринбосари

С.Н.Тошназаров – СамИСИ профессори, и.ф.д.

Р.Н.Нормахматов – СамИСИ профессори, т.ф.д.

А.Бектемиров – СамИСИ профессори, и.ф.д.

О.М.Пардаев – СамИСИ профессори, и.ф.д.

М.Т.Алимова – СамИСИ профессори, и.ф.д.

З.Дж. Адилова – ТДИУ профессори, и.ф.д.

Ш.О.Қувондиқов – СамИСИ профессори в.б., иқтисод
фанлари доктори

Л.Н.Халикова – СамИСИ профессори, DSc

Ф.А.Сафаров – СамИСИ доценти, DSc

А.М.Каримова – СамИСИ профессори в.б., DSc

МЕНЕЖМЕНТ ВА МАРКЕТИНГ	
Sanjarbek Komiljon o‘g‘li Boyjigitov Bозor mexanizmlarini takomillashtirishda iste‘molchilarning sodiqligidan foydalanish yo‘llari	155
Нилуфар Абдуазизовна Рахимова Замонавий ташкилотларда бошқарув тузилмаларининг аҳамияти ва турлари	158
Ирода Аминжоновна Умурзакова Рекламная деятельность в экономике: проблемы и перспективы	162
МОЛИЯ, ПУЛ МУОМАЛАСИ ВА КРЕДИТ	
Эркин Норматович Ходжаев, Зухур Давронович Ниёзов, Ойбек Эркинович Ходжаев Молиявий ресурсларни кўпайтиришда вексель муомаласидан фойдаланиш	166
БУХГАЛТЕРИЯ ҲИСОБИ, ИҚТИСОДИЙ ТАҲЛИЛ ВА АУДИТ	
Азимжон Фаррухович Мустафоев Республика миллий иқтисодиётида нодавлат таълим ташкилотларининг бухгалтерия ҳисоби субъектлари сифатидаги хусусиятлари	171
Azamat Abdiraximovich Eshonqulov Tarkibida sho‘ba korxonasi bor korxonalarda konsolidatsiyalashgan MHXS asosida tuzish uslubiyotini takomillashtirish	177
Maуram Xamidovna Xalimova Aksiyadorlik jamiyatlarining auditorlik tekshiruvida yuzaga keladigan muammolari va istiqbollari	182
Заррух Умарович Мухаммадиев Молиявий ҳисоботнинг халқаро стандартлари асосида капитал инвестициялар ҳисобини такомиллаштириш: халқаро ва миллий жиҳатлар	188
Dilfuza Samiddinovna Tashnazarova Process costing tizimini takomillashtirish masalalari	193
Iroda Boykobilova Issues of bringing accounting and reporting of economic entities into line with national and international standards.	196
Тоҳир Толмас ўғли Сатторов Корхоналарда пайпоқ ишлаб чиқариш жараёнлари ҳисобининг хусусиятлари	201
ТАЪЛИМ, КАДРЛАР ТАЙЁРЛАШ ВА ПЕДАГОГИКА	
Дилобар Караматовна Гафурова Олий таълим муассасалари рақобатбардошлиги билан боғлиқ кўрсаткичлар таҳлили	205
Mohinur Ravshanbekovna Maxmudova O‘zbekistonning barqaror rivojlanishida bilimlar iqtisodiyotining ahamiyati	210
Тимур Ибодуллаевич Ибрагимов Таълим хизматлари бозорини таҳлил қилишда корреляция таҳлилинини қўллаш амалиёти	214
ИБРАТЛИ БИТИКЛАР	
Мамаюнус Қаршибаевич Пардаев Ҳаёт ҳақида мутафаккирлар ҳикматлари	217

<p>А.Мустафоев</p> <p>Характеристика негосударственных образовательных учреждений как субъектов учета в национальной экономике республики</p> <p>Аннотация: В данной статье рассматриваются такие вопросы, как роль негосударственных образовательных учреждений в стране, значение негосударственных образовательных учреждений как субъектов бухгалтерского учета внутри этих организаций, определения негосударственных образовательных учреждений, разработанные нормативными правовыми документами и экономистами, а также предложено авторское определение.</p> <p>Ключевые слова: неправительственные организации, неправительственные образовательные учреждения, образовательные услуги, общеобразовательные учреждения, дошкольные образовательные учреждения, образовательный процесс, финансовая отчетность.</p>	<p>A.Mustafoev</p> <p>Characteristics of non-government educational institutions as accounting subjects in the national economy of the republic</p> <p>Abstract: This article deals with issues such as the role of non-governmental institutions in the country, the importance of non-governmental educational institutions as accounting entities within these organizations, definitions of non-governmental educational institutions developed by regulatory legal documents and economists, and also the author's definition is proposed.</p> <p>Key words: non-governmental organizations, non-governmental educational institutions, educational services, general education institutions, preschool educational institutions, educational process, financial reporting.</p>
--	--

Azamat Abdiraximovich Eshonqulov – TIFT Universiteti “Buxgalteriya hisobi va audit” kafedrası mudiri, i.f.f.d. (PhD), dotsent v.b.

**TARKIBIDA SHO‘BA KORXONASI BOR KORXONALARDA
KONSOLIDATSIYALASHGAN MHXS ASOSIDA TUZISH
USLUBIYOTINI TAKOMILLASHTIRISH**

Annotatsiya: Ushbu maqolada korxonalarda moliyaviy hisobotning xalqaro standartlariga asoslangan konsolidatsiyalashgan moliyaviy hisobotlarni tuzish uslubiyotini takomillashtirish masalalari ko‘rilgan. Ayniqsa, tarkibida sho‘ba va qaram korxonalari bo‘lgan yirik korxonalar uchun konsolidatsiyalashgan moliyaviy hisobotlarning ahamiyati katta bo‘lib, ularning to‘g‘ri tuzilishi investorlarga, kreditorlarga va boshqa manfaatdor tomonlarga korxonalar moliyaviy holatini to‘liq va haqqoniy aks ettirish imkonini beradi.

Kalit so‘zlar: Konsolidatsiyalashgan moliyaviy hisobot, xalqaro moliyaviy hisobot standartlari, sho‘ba korxonalar, qaram korxonalar, hisobot tuzish uslubiyoti, moliyaviy hisobotni takomillashtirish korxonalar moliyaviy holati.

Kirish. Jahonda iqtisodiyotning globallasuvi sharoitida konsolidatsiyalashgan moliyaviy hisobotlarni xalqaro standartlar asosida takomillashtirish bo‘yicha xalqaro ilmiy loyihalar va ilmiy tadqiqotlar olib borilmoqda. Konsolidatsiyalashgan moliyaviy hisobotni tuzish, uning normativ-huquqiy asoslarini kengaytirish va mustahkamlash, xalqaro standartlar asosida transformatsiya qilish yoki parallel ravishda tuzish, konsolidatsiyalashgan moliyaviy hisobotlarni xalqaro standartlar asosida takomillashtirish bu boradagi ilmiy tadqiqot ishlarining muhim yo‘nalishlaridan hisoblanadi. Butun dunyo davlatlari tajribasidan ma‘lumki, korxonalar faoliyatini samarali boshqarishda ko‘proq ularni yirik guruhlariga birlashtirgan holda tuzish maqsadga muvofiqdir. Bunda ikki yoki undan ortiq korxonalar moliyaviy-iqtisodiy jihatdan bir korxonalar ostida birlashadi. Korxonalar birlashtirish deganda, alohida bir korxonaning ikkinchisiga qo‘shilishi yoki bir korxonalar ikkinchi korxonaning sof aktivlari va ishlab chiqarish faoliyati ustidan nazoratni sotib olish natijasida yuzaga keladigan bir iqtisodiy birlikka qo‘yilishiga aytiladi. Bu, asosan, biror-bir faoliyat bilan shug‘ullanayotgan korxonaning egalari tomonidan ushbu korxonalar tarkibida bir nechta kichik mustaqil korxonalar birlashtirish tashkil etishga bo‘lgan harakatidan kelib chiqadi. Buning natijasida soliq to‘lovlarini qisqartirish yuzaga keladi. Shuni takidlash lozimki konsolidatsiyalashgan moliyaviy hisobot tuzish 2021 yildan boshlab

konsolidatsiyalashgan moliyaviy hisobotlarni xalqaro standartlar asosida majburiy tartibda yuritish lozimligi belgilab berilgan[1].

Mavzuga oid adabiyotlarning tahlili. Iqtisodchi olimlar tomonidan moliyaviy hisobot va konsolidatsiyalashgan moliyaviy hisobot tuzish borasida turli xil qarashlar mavjud bo‘lib, masalan Vaxrushina M.A., Melnikova L.A. “Konsolidatsiyalashgan moliyaviy hisobot - bu bosh korxonada hamda uning sho‘ba korxonalarini moliyaviy hisoboti bo‘lib, go‘yo bu korxonalar yagona korxonalar sifatida tuzilgan”[2] deb tariflaydi. Huddi shuningdek N.V.Generalova, G.V.Soboleva va N.A.Sokolovalarning fikricha, “Moliyaviy hisobotning xalqaro standartlaridan foydalanish omma va boshqa ijtimoiy ahamiyatga ega korxonalar tomonidan xalqaro standartlardan foydalanib, moliyaviy hisobotlar hamda konsolidatsiyalashgan moliyaviy hisobotlarni tuzish” belgilab berilgan[3]. V.V.Kovalev “Konsolidatsiyalashgan moliyaviy hisobotlarni amaliyotda qo‘llanilishi va yanada takomillashtirilishi uchun quyidagi omillar ham asos hisoblanadi: buxgalteriya hisobining yangi usullarini qo‘llashda to‘siqlar yo‘qligi; biznesni birlashtirish jarayonlarining maqsadga muvofiqligi to‘g‘risida xabardorlik; yirik fond birjalari tomonidan birlashtirish g‘oyasini ma‘qullash”[4] deb ta‘kidlagan. 8-BHMS “Jamlanma moliyaviy hisobotlar va sho‘ba xo‘jalik jamiyatlari sarmoyalarini hisobga olish” standartining 4-bandiga asosan Konsolidatsiyalashgan moliyaviy hisobotlar-hisobot sanasidagi moliyaviy ahvolni va xo‘jalik yurituvchi jamiyatlar guruhining hisobot davri uchun moliyaviy natijalarni aks ettiruvchi ko‘rsatkichlar tizimi. deb izohlanadi[5]. Konsolidatsiyalashgan moliyaviy hisobot 10-sonli MHXSga muvofiq ushbu guruhning moliyaviy hisoboti bo‘lib, unda Bosh korxonada va uning sho‘ba korxonalarining aktivlari, majburiyatlari, kapitali, daromadlari, xarajatlari va pul mablag‘lari oqimini bir jamiyatning iqtisodiy moliya-xo‘jalik faoliyati sifatida ushbu mablag‘lar va ularning manbalari bo‘yicha umumlashtiriladi[6]

Tadqiqot metodologiyasi. Tadqiqot ishini bajarishda kuzatish, ma‘lumotlarni to‘plash, umumlashtirish, guruhlash, taqqoslash, monagrafik kuzatish usullaridan foydalanilgan hamda Sho‘ba va qaram korxonalar tarkibida bo‘lgan tashkilotlar uchun konsolidatsiyalashgan moliyaviy hisobotlarni xalqaro standartlarga muvofiq tuzish uslubi bo‘yicha metodologiyani takomillashtirish.

Tahlil va natija. Konsolidatsiyalashgan moliyaviy hisobotlarni xalqaro standartlar asosida tuzish uslubiyotini takomillashtirish bir necha bosqichlarni o‘z ichiga oladi. Ushbu metodika, odatda, ko‘p sho‘ba va qaram korxonalariga ega tashkilotlar uchun mo‘ljallangan bo‘lib, ularning moliyaviy natijalarini aniq va ishonchli ravishda aks ettirish uchun zarurdir. Quyidagi jadvalda asosiy bosqichlar keltirilgan.

1-jadval.

Konsolidatsiyalashgan moliyaviy hisobotlarni xalqaro standartlar asosida tuzish uslubiyotini takomillashtirish bosqichlari

1.	Konsolidatsiyalashgan hisobotni tayyorlash uchun asosiy qadamlar	Konsolidatsiya qamrovini aniqlash	Tashkilotning sho‘ba va qaram korxonalarini ro‘yxatini aniqlash va konsolidatsiya qilish kerak bo‘lgan tashkilotlarni belgilash.
		Iqtisodiy manfaatlarni aniqlash	Har bir sho‘ba va qaram korxonada uchun bosh kompaniyaning iqtisodiy manfaatlarini aniqlash.
		Moliyaviy hisobotlarni yig‘ish	Sho‘ba va qaram korxonalarining moliyaviy hisobotlarini yig‘ish va ularni standartlashtirish.
2.	Hisobotlarni standartlashtirish va o‘zgartirish	Valyutalar bo‘yicha konvertatsiya qilish	Agar sho‘ba va qaram korxonalar turli valyutalarda hisobot berishsa, ularni bitta umumiy valyutaga konvertatsiya qilish.
		Hisobot davrlarini	Turli davrlarda tayyorlangan

		moslashtirish	hisobotlarni moslashtirish uchun sozlashlar kiritish
		Moliyaviy ko'rsatkichlarni moslashtirish	Xalqaro moliyaviy hisobot standartlariga muvofiq bo'lmagan hisoblarni moslashtirish.
3.	Konsolidatsiya jarayonining asosiy qadamlarini amalga oshirish	Ichki operatsiyalarni o'chirish	Guruh ichidagi savdo, qarzar, kreditlar va boshqa operatsiyalarni o'chirish.
		Qayta baholash va sozlash	Mol-mulk, aktivlar va majburiyatlarni bozor qiymatiga mos ravishda qayta baholash.
		Qarama-qarshi ko'rsatkichlarni tahlil qilish	Har bir ko'rsatkichni sinchkovlik bilan tahlil qilish va konsolidatsiyaga mos kelishini tekshirish.
4.	Yakuniy konsolidatsiyalashgan hisobotni tayyorlash	Konsolidatsiyalashgan moliyaviy holat to'g'risida hisobot	Barcha sho'ba va qaram korxonalar balanslarini birlashtirish.
		Konsolidatsiyalashgan foyda va zarar hisobotlari	Guruhning umumiy moliyaviy natijalarini aks ettiruvchi hisobot tayyorlash.
		Izohlar va qo'shimchalar	Moliyaviy hisobotga kiruvchi barcha izohlar va qo'shimchalarni xalqaro standartlarga mos ravishda tuzish.
5.	Konsolidatsiyalashgan hisobotni taqdim etish va baholash	Audit va tasdiqlash	Tayyorlangan konsolidatsiyalashgan hisobotlarni auditorlar tomonidan tekshirish va tasdiqlash.
		Xalqaro standartlarga muvofiqlikni baholash	Hisobotlarning xalqaro moliyaviy hisobot standartlariga mosligini baholash va zarur o'zgartirishlarni kiritish.
		Xalqaro standartlarga muvofiqlikni baholash	Hisobotlarning xalqaro moliyaviy hisobot standartlariga mosligini baholash va zarur o'zgartirishlarni kiritish.
6.	Hisobotni tashqi manfaatdor tomonlarga taqdim etish	Investorlar va kreditorlarga taqdim etish	Tayyorlangan hisobotlarni investorlarga, kreditorlarga va boshqa manfaatdor tomonlarga taqdim etish

Ushbu metodikani takomillashtirish jarayoni davomida o'zgaruvchan xalqaro standartlarni, yangi moliyaviy vositalarni va texnologik yangiliklarni inobatga olish zarur.

Moliyaviy hisobotning xalqaro standartlari asosida konsolidatsiyalashgan moliyaviy hisobotlarni yanada aniqroq va to'liqroq tuzishga yo'naltirilgan. Bu, aksiyalarni baholash va moliyaviy natijalarni konsolidatsiya qilish jarayonlarini yaxshilash orqali amalga oshiriladi va hisobotlarda aks ettirilgan moliyaviy ko'rsatkichlar xalqaro amaliyot talablariga mos ravishda shaffof bo'lishi ta'minlanadi. Investorlar va boshqa manfaatdor tomonlar uchun korxonaning moliyaviy holatini to'g'ri baholash imkoniyatini beradi hamda sho'ba va qaram korxonalarda moliyaviy natijalarni birlashtirish orqali korxonalar rahbariyati uchun yanada to'liqroq va ishonchliroq axborot taqdim etiladi. Bu esa strategik qarorlar qabul qilishda samaradorlikni oshiradi. Xalqaro standartlarga muvofiq tuzilgan moliyaviy hisobotlar xorijiy investorlar va xalqaro moliyaviy tashkilotlar bilan hamkorlikni rivojlantirishga xizmat qiladi hamda korxonaning global bozorlar bilan integratsiyalashuviga yordam beradi. Korxonalarining

moliyaviy hisobot tuzish jarayonlarini avtomatlashtirish va optimallashtirish uchun zamonaviy texnologiyalarni joriy qilish hisobotlarni tayyorlashda vaqtni tejash va xatoliklar ehtimolini kamaytiradi.

Bu natijalar korxonalarining moliyaviy holatini yaxshiroq aks ettirish, boshqaruvning samaradorligini oshirish va xalqaro miqyosda raqobatbardoshligini ta'minlashga qaratilgan.

Tarkibida sho'ba va qaram korxonalari bo'lgan korxonalarda konsolidatsiyalashgan moliyaviy hisobotlarni xalqaro standartlar asosida tuzish uslubiyotini takomillashtirish, bir qator muhim tahliliy nuqtai nazarlarni talab qiladi:

Xalqaro moliyaviy hisobot standartlariga muvofiqlik korxonaning moliyaviy hisobotlarini global miqyosda qabul qilingan standartlarga moslashtiradi, global investorlar uchun yaxshiroq tushunish imkoniyatini yaratadi. Metodikaning takomillashtirilishi hisobotlarning aniq va to'liq bo'lishini ta'minlaydi va korxonaning moliyaviy holatini yaxshiroq aks ettiradi hamda hisobotlar orasida muvofiqlik va uzviylikni ta'minlash uchun konsolidatsiya qilingan hisobotlarning sifatini oshiradi. Konsolidatsiyalashgan hisobotlar orqali korxonalar rahbariyati uchun yanada ishonchli va to'liqroq moliyaviy ma'lumotlar taqdim etiladi bu, ma'lumotlar orqali rahbariyat moliyaviy ma'lumotlar asosida yanada samarali strategik qarorlar qabul qilish imkoniyatiga ega bo'ladi. Rahbariyatga berilgan aniq va xalqaro standartlarga mos hisobotlar xalqaro bozorlar bilan hamkorlik qilishni osonlashtiradi va korxonaning global miqyosda raqobatbardoshligini oshiradi. Agar korxonaga yangi zamonaviy texnologiyalarni joriy etish hisobotlarni tayyorlash jarayonini soddalashtiradi va avtomatlashtiradi, bu korxonalar uchun vaqtni tejash va xatoliklar ehtimolini kamaytiradi.

Moliyaviy hisobotlarning sifatini, boshqaruvning samaradorligi raqobatbardoshliklarini oshirishni yaxshilashda konsolidatsiyalashgan hisobotlar xalqaro standartlarga muvofiq bo'lishi korxonaning boshqaruv rahbariyati uchun yanada sifatli ma'lumotlar taqdim etiladi. Xalqaro standartlarga mos hisobotlar global bozorlar bilan integratsiyalashuvni osonlashtiradi va xalqaro investorlar bilan samarali hamkorlikni ta'minlaydi va korxonalar global bozorlar bilan raqobatlashish qobiliyatini oshiradi, hamda investorlar uchun yanada jozibador bo'ladi. Umuman olganda, metodikaning takomillashtirilishi korxonalariga o'z moliyaviy hisobotlarini xalqaro darajada sifatli, shaffof va ishonchli tarzda taqdim etishga imkon yaratadi, bu esa korxonaning global miqyosda muvaffaqiyatli faoliyat yuritishi uchun muhim ahamiyatga ega.

Xulosa va takliflar. Tarkibida sho'ba va qaram korxonalari bo'lgan korxonalarda konsolidatsiyalashgan moliyaviy hisobotlarni xalqaro standartlar asosida tuzish uslubiyotini takomillashtirishning asosiy natijalari hisobotlar xalqaro moliyaviy hisobot standartlariga moslashtiriladi, bunda global miqyosda hisobotlarning qabul qilinishini ta'minlaydi.

Metodika hisobotlarning sifatini oshirib, moliyaviy ma'lumotlarning aniqligi va shaffofligini ta'minlaydi, bu esa foydalanuvchilar uchun ishonchli axborot taqdim etadi.

Takomillashtirilgan uslubiyot rahbariyatga yanada sifatli ma'lumotlar taqdim etadi va hisobotlarning xalqaro standartlarga muvofiqligi xalqaro bozorlar bilan integratsiyani osonlashtiradi va global investorlar bilan samarali hamkorlikni rivojlantiradi.

Hozirgi kunda zamonaviy texnologiyalarni joriy etish hisobotlarni tayyorlash jarayonini avtomatlashtirish vaqtni tejash va xatoliklarni kamaytiradi.

Umuman olganda, bu uslubiyotni takomillashtirish natijasida korxonalar o'z moliyaviy hisobotlarini xalqaro darajada sifatli va ishonchli tarzda tuzishi, bu orqali investorlar va boshqa manfaatdor tomonlar bilan muvaffaqiyatli hamkorlik qilish imkoniyatiga ega bo'ladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020 yil 24 fevraldagi PQ-4611-son “Moliyaviy hisobotning xalqaro standartlariga o'tish bo'yicha qo'shimcha chora-tadbirlar to'g'risida”gi qarori. – www.lex.uz,
2. Вахрушина М.А., Мельникова Л.А. Международные стандарты финансовой отчетности. М.: Омега-Л, 2011, С. 389.
3. Generalova, N., Soboleva, G., Sokolova, N.(2015): IFRS-Russian Experience: Realities and Challenges, Proceedings of the 25th International-Business-Information-Management-Association

- Conference, Netherlands, pp.601-608.
4. Ковалев, В. В., Ковалев, Вит.В. Анализ баланса. – 3-е изд., перераб. и доп. – Москва : Проспект, 2016. – 316 с.
  5. Buxgalteriya hisobining milliy standartlari. <https://lex.uz/nsbu>.
  6. Xo‘jabekov N.B. Biznesni birlashtirishda konsolidatsiyalashgan moliyaviy hisobotlarni takomillashtirish: iqtisod fanlari nomzodi ilmiy darajasini olish uchun dissertatsiya avtoreferati, Toshkent: 2009. -22 b.;
  7. O‘zbekiston Respublikasining «Buxgalteriya hisobi to‘g‘risida»gi Qonuni. Yangi tahriri. 2016 yil 13 aprel O‘RQ-404-son. www.lex.uz
  8. Nasreddinov S.S. Konsolidatsiyalashtirilgan moliyaviy hisobot tuzishning nazariy va uslubiy masalalari («Dori-darmon» davlat aksionerlik uyushmasi misolida) iqtisod fanlari nomzodi ilmiy darajasini olish uchun dissertatsiya avtoreferati.
  9. D.E.Norbekov, A.T.To‘raev, Sh.Sh.Rahmonov. Moliyaviy hisobotning xalqaro standartlari. O‘quv qo‘llanma. T.: Iqtisodiyot va moliya , 2019. -332 b.
  10. Нидлз Б., Андерсон Х., Колдуэлл Д. Принципы бухгалтерского учёта. - Москва: Финансы и статистика, г.1997, 496с.
  11. Nasretdinov S.S. «Konsolidatsiyalashtirilgan moliyaviy hisobot tuzishning nazariy va uslubiy masalalari». nom. diss. –T.: O‘zR Bank-moliya akademiyasi, 2005 y. 196-b.
  12. Tashnazarov S.N. Moliyaviy hisobotning nazariy va metodologik asoslarini takomillashtirish. Monografiya. T.: Globe Edit. 2018 y. 250 b.
  13. Плотников В.С. Методологические основы консолидированного учета и отчетности. Казань, г. 2001. с.-25.
  14. Пальгуйева Т.В. «Консолидированная финансовая отчетность страховых компаний» диссертация на соискание ученой степени кандидата экономических наук. Москва, г. 2019. с-19.
  15. Козлова Т.В. Консолидированная бухгалтерская отчетность: теория и методика составления.- М.: 1997 г. 15 с.
  16. Консолидация финансовой отчетности. Казначейское сообщество PEMPAL Тематическая группа по бухгалтерскому учету и отчетности в государственном секторе. 2016. 99 с.
  17. Taylor, P.S. (1996) Consolidated financial reporting. London :Paul Chapman Publishing Ltd, 3-4 p
  18. International Financial Reporting Standard 10 (IFRS 10) “Consolidated Financial Statements” / International Accounting Standards Board. - London, 2011. A-B.bandii.

<p>А.Эшонкулов</p> <p>Совершенствование методологии составления консолидированной финансовой отчетности на основе МСФО на предприятиях с дочерними компаниями</p> <p>Аннотация: В данной статье рассматриваются вопросы совершенствования методологии составления консолидированной финансовой отчетности на основе международных стандартов финансовой отчетности на предприятиях. Консолидированная финансовая отчетность особенно важна для крупных предприятий, имеющих дочерние и зависимые компании, ее правильная структура позволяет инвесторам, кредиторам и другим заинтересованным лицам полно и правдиво отразить финансовое положение предприятия.</p> <p>Ключевые слова: консолидированная финансовая отчетность, международные стандарты финансовой отчетности, дочерняя компания, зависимая компания, методология отчетности, совершенствование финансовой отчетности, финансовое состояние предприятия.</p>	<p>A.Eshonkulov</p> <p>Improving the methodology for preparing consolidated financial statements based on IFRS at enterprises with subsidiaries</p> <p>Abstract: This article examines the issues of improving the methodology for preparing consolidated financial statements based on international financial reporting standards at enterprises. Consolidated financial statements are especially important for large enterprises with subsidiaries and dependent companies, their correct structure allows investors, creditors and other interested parties to fully and truthfully reflect the financial position of the enterprise.</p> <p>Keywords: consolidated financial statements, international financial reporting standards, subsidiary, dependent company, reporting methodology, improvement of financial statements, financial condition of the enterprise.</p>
--	---

ISSN 2091-5187

☞ “СЕРВИС” ☞

Журнал Самарқанд иқтисодиёт ва сервис институти таҳририят
бўлимида нашрга тайёрланди.

20.11.2024 йилда теришга берилди. 05.12.2024 йилда босишга рухсат этилди.
Офсет босма қоғози. Қоғоз бичими 60x84_{1/8}. “Times” гарнитураси. Офсет
босма усули. Шартли босма табағи 15,76. Ҳисоб-нашриёт
табағи 13,75. Адади 100 нусха. Буюртма № 0134А/24

Самарқанд иқтисодиёт ва сервис институтининг
матбаа бўлимида чоп этилди.
Лицензия № 025316.
Реестр № Х-119112.

Манзил: Самарқанд шаҳри, Шохрух кўчаси, 60-уй.

© Самарқанд иқтисодиёт ва сервис институти, 2024.